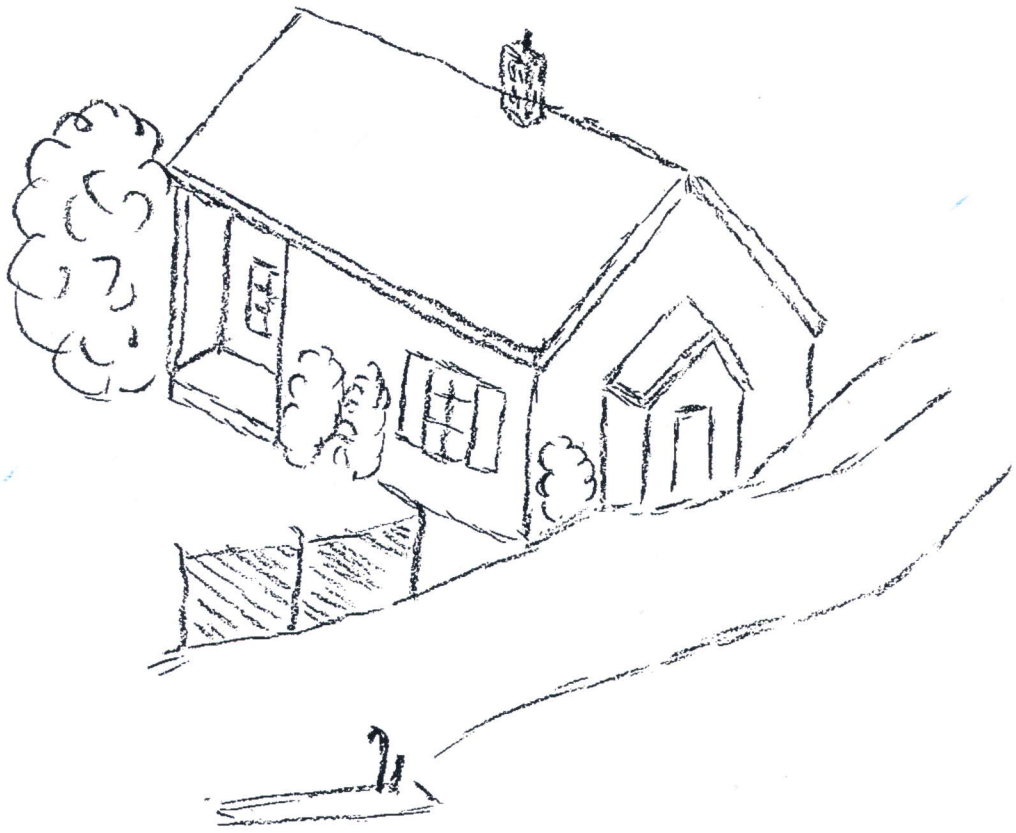
Min barndoms Hølen

(tidsrommet 1940 – 1950)

Minner nedtegnet av Irene Gjølstad,
datter av Hulda og Oskar Karlstad (kalt Mattis)

Den siste boken som skrevet om Hølen omhandlet kulturpersonligheter som har bodd/bor i Hølen.
Jeg vil med dette fortelle litt om de vanlige menneskene som bodde her.

Min barndoms by var så liten at de fleste kjente hverandre, i hvert fall kjente til hverandre. Da vi flyttet til det lille grønne huset i Stenersbakken i 1941, fikk vi nye naboer.(Det lille grønne huset er nå bygget på og er rødt) Like ved fantes Kommunehuset, det ble vel kalt så fordi kommunen eide det. I dette huset var det opprinnelig kommunestyresal, men etter at den nye skolen ble bygget, samlet kommunestyret seg der. Etter at kommunestyret flyttet ut fikk folk som hadde liten eller ingen inntekt bo der svært rimelig.

5 familier bodde i huset da jeg var barn. Maren, rund og blid, og i mine øyne gammel, bodde på to rom. Hun hadde mørkt tilbakestrøket hår, samlet i topp, alltid langt svart skjørt og forkle over, for det meste hvitt. Maren hjalp til i kjøpmann Skøiens hus som hushjelp, og lønna for hushjelp den gang var liten eller ingenting. Maren hadde ingen slektninger i Hølen, og da hun døde, var det mamma og 6 andre husmødre som fulgte henne til graven og holdt en liten begravelse. Det var under 2. verdenskrig og rasjonering, så husmødrene hadde spleiset slik at det ble kaffe og kringle.

Over Maren bodde Inga Johansen. Hun var også gammel, men så sur og gretten ut. Vi ungene likte ikke Inga. Inga hjalp til i huset hos Holthe. Hun tok storvask hos Holter, og Per Holter fortalte at hun kunne være morsom. Hun kom med følgende regle: "Hvitting og sei, går hver sin vei, torsk og kølje går i følje." Inga hadde fortalt en annen av våre naboer at hun i sin ungdom, som ugift, hadde født et barn som hun måtte gi fra seg. Det var kanskje grunnen til at hun var sur.

På ett rom i annen etasje bodde Terjesen. Han var sørlending, livnærte seg som skomaker. Men han kunne ikke være særlig arbeidsom, for det var alltid en stor haug med fottøy som skulle repareres på rommet hans. På det ene rommet reparerte han sko, sov, lagde mat. Han kokte seg mat på primus, brukte en blikkboks som kasserolle. Vi ungene var mye inne hos Terjesen. Han var snill og han var en opplyst mann, kunne fortelle om mangt. Han hadde en dress som hang på henger på veggen, og den ble brukt i hvert fall på 17. mai. Han sang også i Hølen blandede kor.

I leiligheten i 1. etasje, den var på 3 rom, der bodde søsknene Næss, 2 damer og 1 herre. De var søsknene til fru Sanner, gift med lærer Sanner. Av søsknene Næss likte vi ungene Karsta, for hun var blid, Margit så bestandig sur ut, likeledes broren Bomann.

I leiligheten i 2. etasje, også på 3 rom, bodde Alf Olsen med 2 døtre, Gunhild og Ingeborg, og sønnen Jonny. Ingeborg vasket på Hølen skole, Gunhild stelte hjemme. Jonny var noen år eldre enn meg, og vi ungene var litt redd ham, for han kunne være ganske vill av seg. Samtidig kunne vi ikke la være å erte ham (på god avstand) og da sang vi: "William og Jonny, red på hver sin ponny." Da ble Jonny skikkelig sinna. Alf Olsen hadde også sønnene Harry Sørsdal, Gabriel Karender og Alf Sørsdal. Alf Olsens ekskone ble alltid kalt "Nattoget" fordi hun alltid kom hjem med nattoget.

Kommunehuset hadde en bygning med vedskjul til leieboerne, og en utedo med fire båser. Den utedoen syntes vi ungene var ganske interessant, for det var den eneste vi hadde sett som hadde støpt murkum og som følgelig ble tømt.

De fleste leieboerne måtte hente vann i vannposten ved huset vårt. Damene tok med seg klesvasken til skylling ved vannposten, og dette var et hyggelig sted å treffes for damene, for husmødrene var jo hjemmehusmødre den gang.

Leilighetene hadde heller ikke utslagsvask, så alt sølevann måtte bæres ut. Det ble slått ut på baksiden av huset, like ved barneskolen. Hadde det vært i dag, hadde vel alle leieboerne fått helsevesenet på nakken.

I huset ved siden av bodde gamle fru Tveter, et stillferdig vesen som snakket lite. Hun hadde sønnene Anders, Erling og Harald og en datter, Marie. Hun hadde nok svært lite å leve av, og det lille lave huset hennes bar preg av det. Jeg husker det ene rommet hadde jordgulv. Fru Tveter vasket alltid klær, i hvert fall skyllet hun dem grundig. Hun kunne stå ute ved vannposten på vinteren med blåfrosne fingre og skylle tøy om igjen og om igjen. Sønnen Anders bodde hos mor og han arbeidet på "Blekken" i Moss. Erling var gift og bodde i Våler? Marie var gift og bodde i ?. Sønnen Harald giftet seg og bygget et lite hus i bakgården til fru Tveter. Han kjørte lastebil som under krigen gikk på knott, d.v.s. små trebiter.

Bortenfor hennes hus lå et gammelt vognskjul, det hadde tilhørt den gamle butikken til Lina Andersen. I dette vognskjulet fant vi ungene mye rart, gamle folk kastet nødig noe i de dager. Mamma tok vare på noe korrespondanse fra fru Andersen, likeledes fant hun mange gamle frimerker. Dette vognskjulet var stygt og falleferdig og ble revet straks etter at vi hadde flyttet til det lille grønne huset.

Lina Andersen hadde drevet butikk i en bygning som ble revet da hun sluttet som butikkdame. Skipsreder Løkke kjøpte tomten og bygde det store huset som ligger der i bakken opp til "vårt hus" i Stenersbakken. Enken etter skipsreder Løkke bodde der i flere år etter krigen. Da hun ble borte kjøpte Fredrik Eriksen huset. Senere ble det overtatt av dr. Dalseth.

Det siste huset i "kvartalet" vårt var det lille hvite huset til major Cranner. .Major. Cranner hadde vært major i kongens hær som gymnastikkoffiser. Han var over 70 år da vi kom flyttende, men var utrolig sprek og rank med tydelig militær holdning, og alltid fin i klærne. Han tilhørte et annet sosialt lag enn oss alminnelige folk som han hadde til naboer. Han var alltid hyggelig og hilste, men blandet seg ikke med oss. Han hadde ung kone, en nydelig dame, hun var hans 2. kone. De hadde ingen barn, men major Cranner hadde barn fra første ekteskap, og jeg tror trubaduren Alf Cranner er hans barnebarn.

På den andre siden av huset vårt, oppe i bakken, bodde familien Aune, mor og far med 4 døtre. De ble jo min redning. De største jenta, Giggi , var like gammel som meg og vi ble gode venninner, likeledes med nr. 2, Dikkeda. Babbi, den 3. jenta hang med oss, det var ikke så mange jevnaldrende med henne. Minstejenta , Lise, var så lita at hun måtte passes, det måtte naturligvis storesøster gjøre, men det passet fint, for jeg måtte passe lillebroren min, så vi dro på disse bestandig. Men det var ikke noe merkverdig med det, alle storesøsken måtte passe sine mindre søstre eller brødre. Pappa Aune var aktuar og reiste hver dag til Oslo. Fru Aune var også aktuar, men hun jobbet bare noen måneder i året.

Leilighetene hadde heller ikke utslagsvask, så alt sølevann måtte bæres ut. Det ble slått ut på baksiden av huset, like ved barneskolen. Hadde det vært i dag, hadde vel alle leieboerne fått helsevesenet på nakken.

I huset ved siden av bodde gamle fru Tveter, et stillferdig vesen som snakket lite. Hun hadde sønnene Anders, Erling og Harald og en datter, Marie. Hun hadde nok svært lite å leve av, og det lille lave huset hennes bar preg av det. Jeg husker det ene rommet hadde jordgulv. Fru Tveter vasket alltid klær, i hvert fall skyllet hun dem grundig. Hun kunne stå ute ved vannposten på vinteren med blåfrosne fingre og skylle tøy om igjen og om igjen. Sønnen Anders bodde hos mor og han arbeidet på "Blekken" i Moss. Erling var gift og bodde i Våler? Marie var gift og bodde i ?. Sønnen Harald giftet seg og bygget et lite hus i bakgården til fru Tveter. Han kjørte lastebil som under krigen gikk på knott, d.v.s. små trebiter.

Bortenfor hennes hus lå et gammelt vognskjul, det hadde tilhørt den gamle butikken til Lina Andersen. I dette vognskjulet fant vi ungene mye rart, gamle folk kastet nødig noe i de dager. Mamma tok vare på noe korrespondanse fra fru Andersen, likeledes fant hun mange gamle frimerker. Dette vognskjulet var stygt og falleferdig og ble revet straks etter at vi hadde flyttet til det lille grønne huset.

Lina Andersen hadde drevet butikk i en bygning som ble revet da hun sluttet som butikkdame. Skipsreder Løkke kjøpte tomten og bygde det store huset som ligger der i bakken opp til "vårt hus" i Stenersbakken. Enken etter skipsreder Løkke bodde der i flere år etter krigen. Da hun ble borte kjøpte Fredrik Eriksen huset. Senere ble det overtatt av dr. Dalseth.

Det siste huset i "kvartalet" vårt var det lille hvite huset til major Cranner. .Major. Cranner hadde vært major i kongens hær som gymnastikkoffiser. Han var over 70 år da vi kom flyttende, men var utrolig sprek og rank med tydelig militær holdning, og alltid fin i klærne. Han tilhørte et annet sosialt lag enn oss alminnelige folk som han hadde til naboer. Han var alltid hyggelig og hilste, men blandet seg ikke med oss. Han hadde ung kone, en nydelig dame, hun var hans 2. kone. De hadde ingen barn, men major Cranner hadde barn fra første ekteskap, og jeg tror trubaduren Alf Cranner er hans barnebarn.

På den andre siden av huset vårt, oppe i bakken, bodde familien Aune, mor og far med 4 døtre. De ble jo min redning. De største jenta, Giggi , var like gammel som meg og vi ble gode venninner, likeledes med nr. 2, Dikkeda. Babbi, den 3. jenta hang med oss, det var ikke så mange jevnaldrende med henne. Minstejenta , Lise, var så lita at hun måtte passes, det måtte naturligvis storesøster gjøre, men det passet fint, for jeg måtte passe lillebroren min, så vi dro på disse bestandig. Men det var ikke noe merkverdig med det, alle storesøsken måtte passe sine mindre søstre eller brødre. Pappa Aune var aktuar og reiste hver dag til Oslo. Fru Aune var også aktuar, men hun jobbet bare noen måneder i året.

Fru Aune var samtaleemne i Hølen. For det første så røkte hun, og det på åpen gate, og mange ganger gikk hun gjennom Hølen og strikket! Uhørt! Hun gikk til og med i shorts og solliv! Hun var verdens søteste dame, hun lot meg for eksempel få øve på pianoet deres, enda hun hadde 3 jenter som gikk og fikk pianoundervisning. Noen ganger holdt hun teateroppvisning for oss barna, og vi lo så vi gråt.

Litt lenger oppe i bakken bodde familien Ombustvedt. Far Alf Ombustvedt arbeidet ved jernbanen, og vi ungene misunte ham jobben: han kunne kjøre dresin så mye han ville, det hørte med til jobben. Han hadde 1 sønn og 1 datter, begge eldre enn meg. Huset de bodde var

lite, med veldig små rom, og farmor Ombustvedt bodde også hos dem. Far Ombustvedt kom opprinnelig fra Våler, mens hans kone var født Vinæs, søster til Hans og Konrad. Barna het Hans Jacob og Maren. Hans Jacob giftet seg med Kari Belgen fra Såner stasjon og Maren ble gift med Hans Tosterud.

Nede i skråningen for Ombustvedt bodde frk. Langerud, sydame. Hun var et kapitel for seg. Gammel frøken og så nysgjerrig at det var ikke grenser. Det å få sydd et plagg den gangen foregikk på følgende måte: man hadde med seg stoff og så på modeller i bladene hos sydamen. Når man hadde bestemt fasongen, var det å ta mål, og så måtte man komme igjen for å prøve, i hvert fall 2 ganger. Disse møtene hos frk. Langerud var meget lange, for det var ikke lite damen skulle ha rede på mens kunden var der. Jeg husker godt jeg holdt på å kjede livet av meg når jeg var med mamma dit. Frk. Langerud var medlem av Hølen kommunestyre.

Fortsatte vi på "stien" mot Elverhøy hadde vi det lille huset "Åsen". Her bodde Bjarne Rustad med frue. De hadde mange barn: Harry, Kåre, Dageid, Hans og Bjørg (Vesla). Harry og Kåre var sjømenn og ute under krigen. Harry kom hjem igjen som offiser, Kåre dro tilbake til Amerika. Dageid ble gift i Moss, Hans ble heismontør og gift på Vestlandet. Vesla ble gift med dansken Hansen, møbelsnekker, og de dro til Danmark. Alle Rustads er døde.

"Stien" endte på Elverhøy. Her bodde disponent Henriksen. Han var enkemann og hadde husholderske. Han var ordfører i Hølen da vi var egen kommune og han var formann i idrettsforeningen i en periode. Jeg var engang inne i det huset og så for første gang et kjøleskap. Det var en stor sinkboks med doble vegger. Her i veggene lå det is som holdt innholdet kaldt.

Gikk vi den ordinære veien fra Elverhøy, kunne vi på venstre side ta av til Muggestad gård. Her bodde ekteparet Muggestad, som hadde 4 døtre: Margit, Astri, Ruth og Gunvor. Anton Muggestad var Hølens renovatør. Han kjørte med hesten Grane og kjerre engang i uka og samlet inn søppel. Det ble tømt i en stor dump i bakken ned mot Muggestad. Her var vi ungene og snoket etter brukbare ting. Etter krigen tok ekteparet til seg to fosterbarn, Ragnvald og Rolf Haugerud. Ekteparet bygget seg nytt hus ved veien mot Hølen skole, sammen med sin datter Margit og svigersønn, Thorolf Smestad.

På andre siden av veien til dette huset lå et lite blått hus der søsknene Burud bodde. Det var Sigurd, Jens og søsteren Marie. Jens og Sigurd var gårdsgutter hos Konrad Vinæs . Jens sluttet og fikk jobb ved jernbanen. Jens hadde vært god fotballsparker og fulgte ivrig med i alle kampene til A-laget. Marie var et stille og forsakt vesen som bare stelte for sine brødre. Maleren Tassulf bodde flere år i dette huset.

Nabo til Buruds var Marta Hansen. Først var hun gift med Albert Glader, bror til fru Rustad. Glader var sjømann og ute under krigen. Han var blant annet med på å ta skipet ut fra Dakar, rett foran nesa på tyskerne. Dette ble senere en norsk langfilm med navnet "Flukten fra Dakar"- en virkelig klassiker. Sverre Hansen som var gårdsgutt på Nedre Østerud flyttet inn til Marta under krigen, men måtte ut da Glader kom hjem. Men dette ekteskapet ble oppløst og Sverre Hansen flyttet inn i gjen.

Oppi bakken for Marta Hansen hadde vi eiendommen Breidablikk. Her bodde fru Welander og Lundkvist. De var søsken. Her bodde også min tante Nora med ektemann Teodor Larsen og sønnen Tore. Fru Welander var tante til Teodor. Jeg husker det var auksjon her like etter krigen, akkurat etter at pengeverdien var satt ned. Mamma og pappa kjøpte

salongmøblementet etter fru Welander, to lenestoler og 6 spisestuestoler. Det var i rød plysj med pomponger, det fineste jeg noen gang hadde sett.

Oppå fjellet i ei lita stue bodde Gunda, bare kalt Gunda på fjellet. Hun var mor til Willy Gustavsen.

Og så hadde vi fotballplassen her. Den skal få et eget kappitel.

Det fantes 2 sydamer til i Hølen, fru Strømberg og frk. Håvimb. Fru Strømberg sydde både hjemme og gikk i husene, så sant vedkommende hadde symaskin. Frk. Håvimb sydde for "de fine". Hun var meget dyktig, men tok seg selvsagt bedre betalt enn både fru Strømberg og frk. Langerud.

Oppe i bakken hos oss hadde vi vedskjul og do.Utedoen vår var stor og egentlig veldig koselig. Den lå i ly av åsen og var aldri så veldig kald. Nedenfor vokste vår rabrabra og den var alltid meget frodig. Hver vår tømte pappa doen og brukte gjødselen til potetene våre. Det var jo krig da vi flyttet, så det var matauk hos alle. Vi var veldig heldige, for det var en liten jordlapp rett utenfor huset, og en stor en på den andre siden av veien. Det hørte også med en jordbakke oppå lille åsen. Her bygde pappa et lite kombinert hønse-og grisehus. Vi hadde også kaniner, jeg husker med gru alle gangene jeg ble sendt av sted med sekk for å skaffe for til kaninene. Da gikk jeg utover veien mot kirken og nappet opp løvetann og kløver (det var det kaninene likte best) og gras. Sekken var alltid så stor og det tok så lang tid å fylle den. Mamma kokte skyller til grisen, alle naboene kom og leverte skyller. Det var et svare strev når grisen var slaktet å fordele fleskebiter til naboene slik at alle ble fornøyd.

På Hølen skole bodde lærer Sanner med kone Andrea og datteren Berit, som var 1 år eldre enn meg. Lærer Sanner var en fredelig mann og godt likt som lærer. Jeg lekte mye med Berit. Per Holter fortalte følgende historie om lærer Sanner: Sanner var nygift og installert i lærerleiligheten på Hølen skole. I sommerferien reiste han hjem til Elverum hvor han hadde familie. Da han kom tilbake , hadde far og mor til hans kone, samt de 3 søsknene flyttet inn i lærerleiligheten. For å få løst dette problemet kontaktet han Karl Johan Holter, som da hjalp ham med en kommunal leilighet til konens familie.

Frøken Bråen var lærerinne for småskolen og bodde også i skolebygningen (det nåværende eldste skolehuset).Hun var en meget flink lærerinne og hun var elsket av sine elever. Hun hadde en liten barneforening som jeg fikk være med i. (Jeg gikk nemlig på Såner skole og hadde fru Ek til lærerinne.) Jeg syntes det var veldig fint å få være med hos frk. Bråen, der var det for eksempel første gang jeg så Billedlotto.

Biblioteket var også i skolebygningen. Her var Helge Holter sjef. Jeg lånte mange bøker hos Helge, det var en helt ny verden for meg. Hjemme hadde vi nesten ingen bøker, det hadde vi ikke råd til å anskaffe oss. Jeg tror mamma kjøpte "Alle Kvinner" når det kom ut. Hos Helge på biblioteket lånte jeg alt mulig: romaner, historie og bøker som jeg ikke skjønte noe av.

Denne skolebygningen hadde foruten kommunestyresalen, gymnastikksal i kjelleren med garderobe og dusj. Der ble det trenet både fotball og Håndball? Hølen Mannskor og Hølen Musikkorps øvet også der.

Nå er vi i Store Strandgate med retning mot torvet.

Fra skolen kom man til Posthuset. Det var et spennende hus for oss barna. Ute i posthuset satt Toralf Holter. Til jul kappedes vi ungene om å få hjelpe Toralf med å stemple julekort. Da følte vi oss veldig viktige. Innenfor Toralf var telefonsentralen som fru Amalie Holter styrte. Den var i aller høyeste grad manuell, og meget spennende. Når det ringte falt en klaff ned, så plugget fru Holter inn en ledning der og fikk kontakt med den som ringte. Vedkommende sa hvem han skulle snakke med, og så tok fru Holter "tvillingledningen" og plugget inn i hullet til den ønskede. Fru Holter var et fantastisk menneske, hun var aldri sur på oss ungene om vi hang over henne mesteparten av dagen. Far Karl Johan Holter var vi derimot litt skeptisk til, han kunne vi ikke se om var blid eller ikke, på grunn av det lange hvite skjegget. En annen stor lykke for meg var hvis Valborg Holter inviterte meg inn på rommet sitt.Valborg var noen år eldre enn meg og jeg syntes hun var så pen. Når jeg var hos henne spilte hun på pianoet sitt eller jeg fikk se på dokkene hennes.

Nabo til Holters hus var først og fremst jernbanebrua. Det var aldri noen som klaget over støy den gangen. Man hørte heller ikke noe om at dèt var helsefarlig. Togene ble lagt merke til, dit hen at var ett-toget forsinket, så : hva var det med toget nå?

I nabohuset til Holter bodde familien Pettersen, men ble alltid kalt Knapstad. Det var bestemor Knapstad, et rundt og trivelig kvinnfolk, og bestefar Knapstad, den ugifte sønnen Ragnar Pettersen og den gifte sønnen, Johan Pettersen med kone og sønn, Bjarne. Både Ragnar og broren kjørte lastebil. Ragnar kjørte alltid fotballaget på bortekamper. Da satte han på høye lemmer på lasteplanet, satte inn benker, og så dro A-laget + publikum til Vestby, Son, Tomter, etc. Det var attraktivt å få være med på fotballkamp. Jeg kan ikke huske vi betalte noe for skyssen, men det gjorde nok alle, både spillere og ikke spillere. Familien Knapstad/Pettersen hadde et utall hus på sin eiendom, og et av dem var et fjøs. De hadde nemlig kuer, 3-4 stykker og en kalv eller to. Om sommeren beitet disse nede på jordet ved den nederste brua i Hølen. Kuene ble drevet gjennom gatene i Hølen om morgen og kveld, til stor underholdning for oss barna. Det var nesten alltid bestefar Knapstad som hadde den jobben.

I neste hus holdt lensmann Frøland til, en streng og høytidelig herre. Men ennå verre var hans kone, pukkelrygget og alltid sur på oss ungene, Lensmannskontoret holdt til i denne bygningen, og det var en ordentlig arrest inne i gården. Om den ble brukt noen gang vet jeg ikke, Hølen var et fredelig sted. Per Holter fortalte at "Loppa" satt i arresten en gang, da reiv han ned ovnen og noe av brannmuren og kom seg ut.

I det lille hvite huset , nabo til lensmannsgården, der vet jeg ikke hvem som bodde før Lersbryggen kom til Hølen som lensmannsbetjent. Han var da ganske nygift, og jeg husker jeg gikk veldig langsomt forbi der, i håp om å få se fru Lersbryggen, hun var den peneste damen jeg til da hadde sett.

Så kom det store murhuset til Milla Holo, en tynn, skrukkete dame, alltid kledd i svart. Hun var Hølens mest gjerrige person. Jeg husker vi gikk julebukk dit, da fikk vi en kake som luktet av naftalin, så vi regnet med at den var fra forrige jul. Det var i dette huset det ble leid ut "hybler" til sjøfolk. Hølen som hadde bystatus før krigen, med et ekstremt lavt skattøre, var attraktivt å slå seg ned i. Sjøfolkene satte inn sin koffert og meldte sitt borgerskap til Hølen, og det ble sagt at Milla Holo hadde 15 kofferter på et rom. Under krigen ble uthuset hennes brukt som stall for den ene hesten tyskerne hadde. Hesten ble brukt til å kjøre vaktmannskaper til og fra Smørbekk bro, der tyskerne holdt spesiell vakt.

Så kom vi til den første butikken i Hølen, butikken til Hans Vinæs. Der styrte Hans Vinæs med sin kone, Ebba. Hans Vinæs giftet seg med Ebba Moe før den siste verdenskrig. Det bryllupet gikk det frasagn om lenge. De giftet seg i Såner kirke og hadde 6 brudepiker, store piker fra de såkalte fine i Hølen. Jeg husker at bl.a. var Valborg Holter, Solveig Pedersen og Tonje Holthe brudepiker. Jeg sto i kirken sammen med mamma og så på, det var stapp fullt. Hans Vinæs var bondesønn fra Vinæs gård, han studerte i Tyskland for å bli ingeniør, men reiste hjem før studiene var ferdige, for han lengtet så etter Ebba. Og så ble han kjøpmann i stedet. Ingen flink kjøpmann, for han var altfor snill og lot altfor mange handle på krita.

I samme huset hadde hans søster Jenny butikk. Hun solgte klær og sko, bendler og bånd. Hun var samtidig Hølens nyhetskanal. Hun visste alt som skjedde i Hølen. Hun var også en snill kjøpmann, man kunne handle og så betale litt hver uke til handelen var oppgjort. Min pappa kjøpte en håndveske til mamma i bryllupspresang, den fikk hun regning på en stund etter giftemålet, og måtte betale den selv.

Fortsetter vi opp bakken ved Vinæs`butikk begynnelsen på Bruerveien, hadde vi det lille brannhuset. Brannhuset hadde klokke på taket, den skulle brukes til å varsle brann. Brannmannskapene i Hølen besto av frivillige, muligens med lensmannen som leder. Jeg husker det ble meldt om brann i fru Pedersens hus i Knapstadveien. Brann i Hølen var en sjeldenhet, og folk låste døra og dro til brannstedet. Det kom røyk ut av huset til fru Pedersen, og ivrige frivillige begynte å bære ut innbo. Dette var på tidlig høst, og fru Perdersens innbo var det jo griet med. Det var bare å bære det ut på plenen. Men de som bodde i annen etasje hadde det verre, man skulle ned en trapp. Jeg husker flere menn skulle bære ned en skjenk med innhold. Det bumpet i trappetrinnene og det singlet i glass. Men skjenken kom ned. Omtrent samtidig hadde mannskapene lokalisert brannen, det brant i noen vedkubber i kjelleren og dette ble slukket. Hvem som bar møbelene inn i gjen, vet ikke jeg.

Ovenfor brannhuset var et vannreservoar, det var dekket med aluminiumsplater, og det var en tappekran i muren. Da vi bodde hos bestefar måtte jeg ofte gå hit om sommeren å hente drikkevann.

Tversover for brannhuset ligger den dag i dag et hus litt tilbaketrukket, hvor fru Amundsen ; sjømannskone, med sine 2 sønner, Arild og Per, bodde. Per var kjent som Hølens rampegutt. Det bodde også en familie i 2. etasje, Mai og Arne Tømt med sønnen Robert.

I nabohuset bodde skomaker Åsen som hadde skomakerverksted i et lite hus på eiendommen. Åsen hadde mange barn. Konene i Hølen slarvet om at skomakeren var en jentefut.

Naboeiendommen med stor hage var eiet av Borgerud med familie, kone og 2 sønner, Tor og Rolf. Her ble det også leiet ut i 2. etasje. Fru Andresen med datter bodde her en stund.

Nabo her var gamle fru Mikkelsen og datter Anna. Anna var medlem av Hølen damekor.

Tvers over for Borgeruds hus lå eiendommen til Arnold Røed. Han hadde kone og 2 sønner. Kristen og Lars. Kristen var en pålitelig beck på Hølen A-lag. Røed var i slekt med Fred Olsen? Vestby Sparebank leiet lokale her 1 gang i uka. ". 2.etasje ble leiet ut, her bodde jernbane fullmektig Even Andresen, (som senere byttet etternavn til Nedberg) med kone som var friserdame og datteren Lilleba.

Siste hus på høyre hand var gården Riulfsborg hvor Diden Tosterud bodde med kone og 3 barn, Gudrun, Hans og Arnt. Da vi bodde hos bestefar, kjøpte vi melk hos Tosterud. Det var min jobb, og den likte jeg, fru Tosterud var bestandig så hyggelig. Det ble leiet ut i tilbygget, blant annet bodde Hans Kristiansen og Asta med barna Ronald, Bergliot , Ragnar og Kjell her. Da de flyttet kom Erling Johansen med kone Lilly og sønnen Normann inn. Erling Johansen var bror til Hallvard Johansen. Sønnen Normann emigrerte til Australia. Han besøkte Hølen 17. mai i ? Gudrun Tosterud ble speiderleder i Hølen etter krigen. Så giftet hun seg og flyttet. Hans Tosterud giftet seg med Maren Ombustvedt. Arnt begynte å ekspedere hos kjøpmann Skøyen, men fikk seg jobb i butikk i Moss, og senere ble han selvstendig næringsdrivende med egen kolonialbutikk i Rygge.

Fortsetter vi veien fra Riulfsborg kommer vi til en liten hytte i svingen. Den var eiet av Ulltveit Moe. De ferierte der hver sommer.

Like ved på høyre side ligger et stort hus med relativt stor eiendom. I min barndom bodde familien Strømberg her. Fru Strømberg var som tidligere nevnt sydame og Strømberg var svensk rallare. Han jobbet på anlegg og var hjemme en gang i blant. Han hadde stor svart bart og svart rallarhatt og var glad i øl. Det var fru Strømberg som stort sett forsørget familien. Familien Strømberg var stor: Gerd, Torborg, Klary, Tage, Rolf og Inger. Tilslutt fikk fru Strømberg en attpåklatt, Tulla. Gerd ble gift med Hermod og fikk sønnen Yngve. De bodde en en tid i Kommunehuset. Torborg giftet seg med Arnt fra Moss. Han var frisør og de fikk datteren ?. Klary reiste til sin familie i Sverige og det gjorde Tage også når han ble voksen. Tage var 1 år eldre enn meg. Rolf druknet i Hølenselva som niåring. Inger ble gift med en ansatt på Rygge Flystasjon og bosatte seg i Moss. Tulla flyttet fra Hølen.

I en annen leilighet bodde det to gamle damer. Da de døde flyttet Erling Johansen inn. Han sang i Hølen mannskor. En pertentlig herre som jobbet for fru Dahl i Hølen Fabrikkutsalg, og senere hos Westby og Petterson. Han var en av flere som spiste middag hos oss mot betaling.

På toppen av bakken lå Bruerhøgda, stedet hvor min pappa kom fra. Her bodde Karl Magnus og Karoline Karlstad med barn. Før krigen bodde Johannes, Oskar og Kalle hjemme. Andre barn var Gunhilde som emigrerte til Amerika og Astrid, gift og bosatt i Sandefjord. Og onkel Ragnvald, gift og bosatt i Vestby. Datteren Marie døde i spanskesyken og Johannes omkom ved en ulykke i 1937. Pappa giftet seg i 1933 og bodde i "Bryggerhuset" med mamma og meg. Bestefar og bestemor ble begge sengeliggende i løpet av krigen og ble stelt av tante Nora og onkel Kalle.

Naboeiendommen var stor og eiet av Benzen. Han bodde der om sommeren og hadde datteren Erna. Benzen og jeg var gode venner, og jeg fikk svært ofte en is av ham på fotballkamper. Datteren ble gift med Westby, som sammen med Petterson anla en møbelfabrikk på eiendommen. Pappa var med og rev en tyskerbrakke på Bygdøy i Oslo som ble bygget om til lokaler for møbelproduksjonen. Pappa fikk senere jobb her og opplært til møbeltapetserer. På det meste jobbet det nok 15 personer her.

Nabo til Benzeneiendommen var gården Bruer. Her bodde Øivind Wormstrand med frue og 2? barn, Eli og Anund. Vi kjøpte melk her også, det var som før nevnt min jobb å hente melk. Wormstrand var fotballsparker, målmann?. Wormstrand ble forpakter på Stavnes i Son, og gården ble kjøpt av Alfred Roksti fra Garder . Eli ble gift med Karl Wilhelm Trandem.

Ved Riulfsborg var det en bakke opp til venstre. Ved enden av denne veien bodde familien Andresen, mann og kone med barna Marta og Emily. Sønnen Anton bodde i et eget hus på eiendommen med kone Aslaug og mange barn: Gunvor, Gerd, Ingrid og Elsa, Langt om lenge kom en gutt. Både gamle Andresen og Anton var syklende kremmere. Vi hadde nemlig sådanne før krigen.. De solgte alt mulig småtteri som folk trengte, Sytråd, knapper, sikkerhetsnåler etc. Marta hadde en datter, Irene, som bodde her og Emily hadde en datter, Sonja. Begge var litt eldre meg. Jeg lekte mye med Andresenbarna.

Etter krigen overtok Alf Sørsdal et hus her opp på åsen, nærmere Hølen, rett overfor Milla Holos hus. Det var et gammelt hus og var bebodd med Gunda Kjos. Huset var bygget i slutten av 1800, her var ikke vei, ikke vann . Sørsdal pusset opp huset så det ble ganske fint. Han bodde her med familie i noen år.

Vi går ned i Hølen igjen, ved torvet.
Tvers overfor butikken til Vinæs lå det som vi kalte Doktorgården", for der i den gården var det doktor. Det var doktor i Hølen i hvertfall til litt over 1950. Doktoren i Hølen hadde leilighet i 3.etasje og kontorer i 2.etasje. I denne etasjen bodde også Hølens jordmor. I første etasje nærmest butikken til Skøyen , bodde Tilla Muggestad. Hun hadde visstnok hatt kafe i sin leilighet, det var før jeg kan huske. Det er derfor den store steintrappa er der ut mot torget. Foruten henne bodde også frk Håvimb , den veldig flinke sydamen i 1. etasje. Siden etablerte Ella Nordby seg her med en liten manufakturforretning.

I bakgården bodde Mortensen, han var onkel til Eidesmo, og Mortensen brukte krykker. Det fabelaktige med det var at Mortensen bodde opp en jerntrapp, og der klarte han å komme seg opp og ned. Jeg husker Mortensen var liten, tynn og mørk. Han var snekker . Da Mortensen ble borte flyttet maler Hagen inn. Maler hagen var litt av en original, som navnet sier, tok han maleroppdrag. Han stresset ikke med mange oppdrag, bare han hadde til øl en stund var det nok. Han hadde i sin ungdom fått utdannelse og var veldig stolt hvis han kunne sette fast folk med noen vanskelig spørsmål.

Under denne leiligheten var det vaskekjeller og lenger inne i gården var det vedskjul, garasjer og doer.

En annen original, Loppa, het egentlig Sverre Gundersen, bodde litt utenfor Hølen. Han tok strøjobber, slik at han hadde til øl. Loppa så litt skummel ut, men han var bare snill.

Arne Th. Skøien hadde den andre butikken i Hølen.. Der handlet "de fine". Vi kjøpte melk hos Skøien, for han var den eneste som solgte melk. Jeg gikk mange ganger med melkespannet til Skøien. Arne Th. praktiserte å skrive så stygge og unøyaktige tall når han la sammen på handlelappen, at det var helt umulig å kontrollere ham. Men fru Skøien var hyggelig og snill, og når sønnen Erik begynte å ekspedere var det noe helt annet enn faren. Lokale bønder som Tor Kjenn, Fredrik Mørk, Gudmundsen, Tosterud og Båserud leverte melk til Skøyen. Bøndene kjørte selvsagt hest og kjerre og det var parkeringsplass for hester på motsatt side av butikken, med vanningstrau. Kjøpmann Skøyen hadde også bensinstasjon, vi må huske på at Riksvei 1 gikk gjennom Hølen.

Omtrent tvers overfor Skøyens butikk lå apoteket. Der var fru Fjeld sjef. Fru Fjeld var enke med en sønn. Han gikk på gymnaset i Moss og var opptatt av alt som krøp, blant annet

huggormer. Han reiste med toget til skolen i Moss og hadde forskrekket medpassasjerene en gang med å vise fram en lys levende huggorm. Fru Fjeld hadde sitt private hjem i huset vis.-a-vis. Dette huset hadde vært skolestue tidligere. Fru Slang, også enke, hjalp fru Fjeld i apoteket. Per Fjeld var speiderleder i Hølen for guttespeiderne. Han var en meget god leder. Han flyktet til Sverige under krigen og kom tilbake etter freden, i polititroppene. På et rom i bakgården på apoteket bodde Erling Lauritsen. Han var en stillferdig fyr som tok alle de praktiske jobbene i apoteket. Men hvis Lauritsen fikk noen øl, så sang han. Han hadde en stor stemme og sang arier. Men i edru tilstand var det umulig å få en tone ut av ham.

Gikk vi så veien nordover, kom vi til Jacobsens butikk. Gamle Jacobsen, som vi kalte senior, bestyrte det elektriske for bostedet Hølen. Ved siden av hadde han butikken hvor det var anledning til å kjøpe blader, gotterier, sko, sykler, spader, lyspærer, etc. Fru Jacobsen senior og sønnen Egil ekspederte i butikken. Jacobsen hadde en datter som ble gift med Alf Lie i Son. Han hadde også en sønn til, Kåre, som senere ble lensmann i Hølen. Både Egil og Kåre var gode fotballspillere på Hølens A-lag. Egil ble gift med Bobba Ek og Kåre ble gift med kusinen Solveig Ek. Butikken hadde også bensinstasjon, Shell.

På samme side litt lenger nord lå Svendsruds bilverkstad. Her bodde familien Svendsrud, kone Paula f. Knapstad/Pettersen, datteren Ragnhild og sønnen Gunnar. Her på dette bilverkstedet ble alle unge gutter som var interessert i bil lært opp i "bilens indre liv" og andre finesser. En av de som var ansatt der var Matias Mathisen, som senere ble Hølens første og eneste drosjeeier. Svendsrud solgte verkstedet sitt til Sverre Sundby, sønn av stortingsmann Sundby fra Vestby. Han solgte etter noen år til Jørgensen og etter ham kom en Oslomann, Hønsen.

Tvers overfor Svendsrud lå Hølen kafe.Den ble drevet av søster til fru Arnold Røed og søster til fru Nortvedt senior. Kafèen var liten og kunne vært koselig, hadde det ikke vært for bestyreren som bestandig var sur. Hvis vi ungene en sjelden gang hadde penger og besøkte kafèen, holdt hun alltid strengt øye med oss, slik at vi turde jo ikke le høyt en gang. Etter hjemmekampene i fotball samlet spillere og "fans" seg her. Det sterkeste drikke man kunne kjøpe var landsøl (tilsvarer dagens lettøl). Sterkere drikker ble fortært på en stor steinfylling lenger nede i gata, eller på "Jomfruberget" ved Korens gård.

Lenger inne i hagen bak kafèen bodde kunstmaler Nortvedt. For det første så malte han virkelig fine malerier, men han hadde også anlagt en fin hage. Her var det en liten brønn med gullfisker som vi ungene kunne titte på, og så hadde han påfugler. Disse gikk fritt og rett som det var sto de ute i veien og brettet ut sine fine haler og bilene måtte stoppe. Det gjorde de så gjerne, det var tross alt ikke noe vanlig syn å se påfugler.

Vi går tilbake til Torvet.

Bak apotekbygningen bodde fru Askovsberg, søster til fru Konrad Vinæs. Hun leide ut 2. etasje, så der bodde det forskjellige familier etter hvert.

Siste huset på venstre hånd før Mærø bru var Sandenga. Her bodde major Hygen og fru Omdahl, det var hun som eide Sandenga.. Major Hygen hadde Hølens fineste bil, en Cadillac 1919-modell. Bilen var mørk blå, cabriolet og hadde en 12-sylindret forniklet rekkemotor. Bilen var årlig til ettersyn på bilverkstedet til Svendsrud og da fikk vi ungene følge med på

testtur, til stor irritasjon for Hygen. Hygen tok ut bilen bare i pent vær. Da hadde han og fru Omdahl kjøredresser, hvite lærhjelmer, hansker og kjørebriller. For øvrig var Hygen lett kjennelig i bybildet, da han gikk gjennom Hølens gater i bowler og kamelhårsfrakk, på vei til toget til Oslo. Her tilbrakte han visstnok mye av sin tid på Teaterkafèen.

Over brua på høyre hånd, opp en bakke, bodde skomaker Lundem. Han og kona reparerte våre sko. De hadde datteren Jorunn som var meget musikalsk og spilte piano. Hun ble siden pianolærer i Hølen. Hun giftet seg med en skipskaptein og de fikk 3 døtre.

Nedenfor, nærmere kirken lå Lurøhuset. Der bodde gamle fru Lurø (husk i barns øyne er alle over 30 år gamle). Hun hadde 2 adopterte barn, Gerd og Per. Per Lurø gikk inn i marinen, han var telegrafist på jageren Stord. Han rakk å komme seg ut av Norge før 2. verdenskrig startet og kom ikke tilbake til Hølen før etter krigens slutt. Han fortsatte i marinen og ble kommandørkaptein. Han rakk å gifte seg før krigen brøt ut. Konen het Randi Lassen. De fikk datteren Rigmor. Gerd gikk det ikke så bra med, hun fikk et barn uten å være gift, og det var en forferdelig ting i datidens Hølen. Jeg tror den eneste som tok i mot og behandlet Gerd som et vanlig menneske , var min mamma. Gerd dro fra Hølen og mamma mistet kontakten.

Tilbake til brua og veien som gikk derfra og sydover, det vil si Lille Strandgate. På venstre side og nabo til Lundem, lå det lille huset til Abel. Abel var en eldre mann, velsituert og tilbaketrukket. Hans kone var noe yngre og meget spesiell. Hun hadde guttesveis og gikk alltid i bukser, røkte offentlig. Hun var venninne med fru Aune. Abels hadde en meget fin bil, en lyseblå metallic Dodge som sto i garasjen i Doktorgården.

På høyre side hadde vi huset hvor familien Moe bodde. Fru Ebba Vinæs kom herfra. Her var det også i sin tid et bakeriutsalg. I dette huset bodde familien Asbjørnsen da 2. verdenskrig brøt ut. Far Asbjørnsen var skipskaptein og ute under hele krigen. Barna var William, Klara og Rolf. Skipet til Asbjørnsen var det første allierte skip som gikk inn til Antwerpen i 1944.

På venstre side lå en (etter den tiden en moderne villa) der bodde Antonissen og frue. Veien forbi deres hus gikk opp til herskapsvillaen Maderas. Den var opprinnelig bygget av et skipskompani hvor det hadde kontorer. Under krigen bodde Schjelderup og frue der, begge høye, magre og kledd i svart. De kom på Såner skole der jeg gikk. Vi fikk i et eller annet krigsår grønnsaksuppe på skolen (en tynn sak, ikke god, men vi spiste den for vi var sultne), da kom de og propaganderte for suppen, det var styret i landet som ga oss den. Vi var så redde alle sammen at vi satt så stille som vi aldri hadde gjort før i noen time. Det var vel søstrene Haglerød om eide Maderas da, 2 elskelige damer som alltid kjøpte lodd når jeg var ute og solgte. Eiendommen hadde en stor eplehage, der var det ofte unger på epleslang, for hagen lå unna en mulig kontroll.

Nabo her var Goenhuset. Her bodde det eldre ekteparet Goen. Jeg tror de kom fra Garder. Huset hadde stor hage. 2. etasje ble leiet ut. Her bodde under krigen fru Andersen med sønnen Jan Peder. Mannen var sjømann og seilte ute.

Nabo her igjen var huset hvor tidligere grosserer Holthe bodde. Barna her var Hauk og Tonje. Hauk ble gift med datter av fru Slang, Erna. Tonje flyttet fra Hølen i voksen alder. 2. etasje ble leiet ut.

Mellom dette huset og elva lå huset hvor fru Skøien, mor til gårdbruker Lars Skøien bodde.

Her ble det også leiet ut.

På andre siden av jernbanebrua på samme side bodde familien Steffensen? Dette var en stor eiendom. Etter Steffensens ble huset kjøpt av søsknene Larsen, 1 bror og 3 søstre. Herr Larsen var pensjonert ingeniør fra NSB. Den ene søsteren så vi aldri , men de 2 andre var mer sosiale. De levde stille og rolig, men ble de siste leveårene litt senile. Pappa gjorde litt forefallende arbeid for dem.

På motsatt side lå en gul funkisvilla. Her bodde familien Lassen, en mor og en datter. Datteren giftet seg som før nevnt med Per Lurø og de flyttet fra Hølen. En annen søster, gift med Wie overtok huset. Wie hadde også seilt under krigen, han fikk siden en høy stilling innen marinens administrasjon, han ble sjøfartsdirektør. Wies hadde sønnen Finn.

Nabo til Wie var familien Nordby. Herr Nordby var en forholdsvis kortvokst mann og fruen var lang. De hadde barna Hans, Jack, Aslaug og Annie. Familien hadde 2 kuer. Sønnen Hans hadde motorsykkel, det var det ikke mange som hadde i Hølen rett etter krigen. En NSU? Jack ble gift Ella som kom fra Hvitsten? Hun var egentlig sydame, men startet manufakturforretning i Doktorgården etter krigen. De fikk 2 barn . Aslaug og Annie giftet seg ikke. Aslaug ble ekspeditrise i Dals manufaktur.

Fortsetter vi opp den lille veien ved Nordby finner vi som nabo til Nordby et stort hvitt hus. Her bodde familien Fladmark med engelsk? kone og i hvert fall 1 datter. Fladmark var en anonym person å se på, men det viste seg etter krigen at han var sentral i motstandsbevegelsen i distriktet. Senere overtok familien Older huset. De hadde sønnen Steinar.

På motsatt side av Fladmark bodde Jacob Vinæs med kone Ragna, født Svendsen. Jacob var egentlig odelsgutt til gården Vinæs, men av en eller annen grunn frasa han seg odelen til fordel for sin bror Konrad. Her var det ingen barn.

Det siste huset i denne kroken var bebodd av familien Ombustvedt med en datter, Erna. Siden ble huset kjøpt av familien Brattås med 7 barn.

Nabo til Nordby i lille Strandgate var et lite hvitt hus. Her bodde ?

På samme side lå huset til familien Gjessing. Gjessing var gift med en tysk dame. De hadde barna Åsa og Svein. De hadde det virkelig vanskelig både under og etter krigen. Gjessing døde relativ ung, og det var vel nesten bare min mamma som besøkte enken.
Åsa og Svein flyttet fra Hølen.

På motsatt side, på den store hjørnetomta, var "Pensjonatet". Huset hadde i sin tid blitt drevet som pensjonat, herav navnet. Under krigen inneholdt det flere leiligheter. Pianolærerinne fru Lindeman bodde her med sine tvillingsønner Peter og Christian. Hun var søster av den Lindeman som ble sjef for Musikkonservatoriet. Så bodde "skattefogda" her. Hun var visstnok enke etter en skattefogd, herav navnet. Hun var gammel og litt glemsk. Under krigen kjøpte hun seg en grisunge, alle drev jo med matauk den gangen. Men hun hadde ikke greie på hva en gris spiser, så den veide visstnok det samme da den ble slaktet som da den ble kjøpt. Vi ungene ringte ofte på til henne og spurte om mye rart, og hun ble bare forvirret, noe som vi syntes var morsomt. (ikke pent). Datter av maleren Krohn-Devold bodde der en tid. Hun hadde datteren Sonja som var meget pen.

Nabo til "Pensjonatet" var et stort to-etasjes hus med 4 leiligheter. Her bodde det blant annet familien Iversen med sønnen Arne. Han var helt mørk og meget pen. Han giftet seg med en meget blond dame fra Moss, helt nydelig. Vi ungene var helt betatte og svermet rundt henne når hun var ute. De fikk 3 døtre. Torborg og Arnt Kristiansen bodde her. Arnt var frisør i Moss. De fikk datteren ? Erling Johansen og frue bodde her med sønnen Normann. Normann utvandret til Australia. Familien Anstensen kjøpte huset tilslutt. Sverre Olsen, sønn av Martin Olsen, bodde her som nygift. Sverre Olsen var i mange år keeper på Hølen A.lag i fotball. Han var meget god.

Tvers over veien for dette huset lå "Hølen Fabrikker", en manufakturbutikk, drevet av herr og fru Dahl. De hadde sønnen Yngvar. Herr Dahl hadde vært leder av den fabrikken som lå ved Berg bru og som brant ned. I min barndom så vi ruinene av fabrikken, men nå er det helt overgrodd her. Fru Dahl bygget senere en bygning på "Sandenga" og åpnet butikken sin der. Den var sikkert mer tilgjengelig for kundene. Da fru Dahl flyttet fra nedre Hølen ble bygningen overtatt av fam. Lindegård som drev flaggfabrikk. Etter dem flyttet Anne Lise og Bjørn Johansen inn med sine 5 barn. Anne Lise var datter av Knut og Dagny Kristiansen. Huset brant ned i 196? Og ble bygget opp på nytt.

Nabo til Hølen Fabrikker på samme side av veien, var fam. Helgesen. Herr Helgesen var skipskaptein og ute under krigen, så fru Helgesen måtte klare oppdragelsen av sine barn, Rigmor, Tor og Nikolai?, alene. Senere flyttet fam. Kidding inn med 2 barn.

Neste hus på samme side, et lite hvitt hus, ble bebodd av major Florentz og frue. Mamma vasket huset her en gang i uka for 1 krone. Fam Brox bodde her med 2 sønner som sparket fotball. Fru Alma Vinæs kjøpte huset da hun ble enke.

Neste hus var Furubakken. Fru Iversen, mor til Arne, bodde her med sin mann. Sverre Olsen flyttet hit. Da fru Sanner, lærerfruen ble enke, flyttet hun og søsknene Næss inn her. Deretter kjøpte en annen Sverre Olsen, far til Rakel Østerud, huset. Andre barn var Hilmar og Unni. Etter det bodde min bror, Pluggen, med sin kone Elsie, der i en del år. Alle barna deres, 4 i alt, ble født der.

Det siste huset på høyre hånd, tett opp til den lille fossen ved Berg bru, bodde Knut og Dagny Kristiansen. De hadde barna Ole, Trond og Anne Lise. Knut var veivokter. Kona Dagny overtok Hølen Kafe som hun fikk til å gå godt. Sønnen Ole var kokk/stuert. Trond var også sjømann i noen år, men kom hjem og ble hjelpemann på lastebilen til Ragnar Pettersen. Han var en fryktet høyreback på fotballaget, kalt "Palten". Han ble gift med Gerd Åmodt og de fikk 9 barn.

Nå er vi kommet til Store Strandgate igjen, og vi begynner oppe i bakken, over broen, med huset til søsknene Bang, en bror og søster. Bang var lærer på Hølen skole en kort periode. Frk. Bang var en høy slank dame, som av og til besøkte mamma. Eiendommen her var stor, huset var/er stort, og det ble leiet ut i 2. etasje. Når herr Bang ble borte, bodde frk. Bang i 2. etasje. Gunnar Aune bor i dette huset nå.

Fra vårt hus kunne vi gå "snarveien" ned til Store Strandgate. Eiendommen inntil "snarveien" ble eiet av Rieber Mohn. Han var advokat? Bodde i Syden om vinteren og i Hølen om sommeren. Han var vår nabo og ikke helt enkel å forholde seg til. Husholdersken her het frk. Steffensen, og hun var venninne med fru Aune, så Pluggen og Lise fikk være med inn og titte

på når fam Rieber Mohn var bortreist. Den gamle garasjen som tilhørte eiendommen og som ikke ble brukt til garasje, var et yndet lekested for ungene i nærheten.

Vi går tilbake til Berg brua.

I første huset på venstre hånd over brua, bodde Martin Olsen, bror til Alf Olsen? I kommunehuset. Han var veivokter og fast stortrommeslager i Hølen Musikkorps. Pappa over tok den jobben når Martin ga seg. Martin Olsen og frue hadde mange barn, Solveig, Gudrun, Magnhild, Sverre, Hilda og Odd. I huset nå bor et barnebarn, Wåk. Odd sparket også fotball, han var senterløper på A-laget.

I nabohuset bodde fru Wulff. Hun var enke og jobbet som hushjelp hos ? Hun leide bort en liten leilighet i huset sitt.

Svinger vi opp mot Knapstad gård finner vi et stort hvitt hus på høyre side. Her bodde fru Pedersen med datteren Solveig. Fru Pedersen var enke etter grosserer? Pedersen, og hun hørte med til "de fine" i Hølen. Datteren Solveig var mørk og meget pen. 2. etasje ble leiet ut. Tora Bro kjøpte senere huset og hun hadde systue der.

Nabohuset her var i min barndom gult og her bodde fru Blom, også enke. Hun leiet ut 2. etasje. Mine barns lærer, Otgard, bodde der.

Ved siden av lå et 2-etasjes hus der bodde herr og fru Hattevik og.....

På andre siden av Knapstadveien lå et lite hvitt hus. Her bodde fam. Eidesmo med den gang 3 barn. Fru Eidesmo var så hyggelig, hun kjøpte alltid "Kristen Ungdom" når jeg gikk og solgte det bladet.

For enden av Knapstadveien lå gården Knapstad som var eiet av Thurmann-Nilsen. Der var det også leilighet til gårdsgutt/tjenestejente. Fam. Hermansen bodde her med datter Reidun som jeg lekte med. Herr og fru Thurmann-Nilsen var byfolk, de hadde 3 sønner.: Bredo, Øystein og Bobo (Nils Christian?). Bredo var ute under krigen i flyvåpenet og kom hjem som major. Han giftet seg med datter av gullsmed David Andersen, og det var århundrets bryllup, hvertfall i Hølen. Øystein ble en ettertraktet kunstmaler, og han bodde mange år i den lille røde hytta nede ved elva. I den hytta hadde Hølens eneste registrerte yrkesfisker karl Holmsen (1857-1920) holdt til. Hytta tilhørte gården. Bobo beskjeftiget seg mest med biler.

Så går vi tilbake til Store Strandgate og finner det lille huset huset til frk. Dæhlie mellom gata og elva. Hun kom egentlig fra Garder, og var en fast gjest i alle misjonsforeninger. Under krigen var det mange religiøse møter i dette huset.

Nabo her var et to-etasjes hus. I annen etasje bodde fru Juliebø med datter Liv. Herr Juliebø var sjømann og ute under krigen. Fru Juliebø hadde også sin far, Harvey, boende hos seg. Fam. Berg bodde her, før Karenderfamilien flyttet inn, Fru Karender var født Berg. Hennes søster døde her. Hun fikk en datter med yngste sønn til Emma Bordegården , Erling. Men han fikk ikke lov å gifte seg med henne. Gabriel og Else Karender fikk 4 barn , 1 gutt og 3 jenter. Gutten omkom i en sprengningsulykke på Knapstad gård sammen med sønnen til forpakteren. Min bror skulle vært sammen med dem, men mamma tvang han til å bli med Råer gård der mamma skulle gjøre noe arbeid.

Nabo her igjen var "Håkonsgården". Hvorfor navnet vet jeg ikke. Dette var et stort to-etasjes hus og her bodde flere familier. Hans og Asta Kristiansen flyttet hit med barna Ronald, Bergliot og Ragnar. Hans var bror av Knut Kristiansen og begge var barna til Emma Bordegården. Ronald dro til sjøs og bosatte seg i USA. Ragnar var også sjømann en stund og bosatte seg senere i Moss. Bergliot forble i Hølen og giftet seg aldri. Gunnar Leikvold bodde i huset. Han var far til Willy Gustavsen, men erkjente aldri åpent farskapet. Men likheten var avslørende. Fru Andresen med datter Else bodde der en tid. Herr Andresen var sjømann og ute under krigen.

Tvers overfor Håkonsgården bodde fru Beck med sine to døtre. Herr Beck var også sjømann og ute under krigen. Det var virkelig mange "sjømannsenker" i Hølen under krigen, og de hadde det vanskelig økonomisk i denne tiden.. I nabohuset bodde fru Bull Hegge som var mor til fru Bull Jensen. Fru Bull Jensen var også sjømannsenke, og hadde sønnen Ola Johan.

Naboeiendommen var Bordegården der Emma Kristiansen (bare kalt Borregår`n på folkemunne) med sin sønn Ole . Ole hadde et stivt bein så han var ikke arbeidsfør. Emma var en ressurssterk dame, hun var blant annet medlem av Hølen kommunestyre. Emma hadde også en datter som var gift i Moss, og en sønn, Erling, som ble byggmester i Moss.

Nabohuset her var i to etasjer. Det ble kjøpt av Even Nedberg og hans kone åpnet frisørsalong her. I annen etasje bodde ekteparet Sørensen, to elskelige gamle mennesker.

Et tre-etasjes hus var nabo til denne eiendommen. Huset var eiet av frk. Fagerholdt og hun bodde i 1. etasje. I annen etasje bodde fam. Nordang med barna Ivar og Siri. På toppen bodde fru Wilse, enke etter en anerkjent fotograf.

Det nederste huseet på denne siden var en bungalov der fam. Forsberg bodde.

Tvers over for Emma Bordegården hadde brødrene Eriksen oppført sitt hus i 2 etasjer. I første etasje bodde Fredrik og Gudrun med datter Kari, som ble gift med Gunnar Brangerud. I annen etasje bodde Klaus og Gunvor med barna Torill og ..... Brødrene Eriksen drev Mølla. Det var en ordentlig mølle som malte det kornet som bøndene kom med. Under krigen var de veldig populære, av og til var det mulig å få kjøpt litt overskuddsmel. Pappa arbeidet her i flere år under krigen, men tilslutt fikk han oppsigelse, det var nesten ikke korn å male, tyskerne tok det meste.

Idrettslivet i Hølen var vel ikke så voldsomt. Vi hadde 2 fotballag, et A-lag og et B-lag. A-laget spilte kamper på søndager, og da gikk de fleste og så på. Man var kledd i søndagsklær, så alle var pene på fotballkamp. Kampene ble spilt på det som er nåværende grusbane. Garderober fantes ikke, det ble skiftet oppe i den lille åsen mot Muggestad, skjult av einerbusker. Hvis man ville ha vann på kroppen etterpå, kunne man jumpe uti den lille brønnen som lå ved fotballbanen.

Bestefar Karlstad var en nidkjær billettør, han løp til og med etter guttungene opp i Tosterudskauen. Min tante Nora vasket draktene, og lappet dem. Det var ikke snakk om å ha penger til nye drakter, så de ble stoppet og lappet i alle sømmer. Tante Nora hadde også den lille kiosken ved fotballbanen, her solgte hun hjemmelaget is, noen små sjokolader og noen små flasker med brus. Når det gjaldt is, måtte man passe på å handle tidlig, den var så populær at den ble fort utsolgt.

Det fantes også kulturliv i Hølen. Vi hadde før krigen Hølen blandede kor. Her var omtrent hele Hølen med, så det var et stort kor. Dirigenten hette Moe. Under krigen var det naturligvis ikke noe kor, men etter krigen fikk Hølen både et mannskor og et damekor. I damekoret var tante Nora sjef. Hun hadde Berglijot ved siden av seg. Berglijot hadde en tendens til å skjære litt ut i høye toner, da fikk hun en albue fra tante Nora, og da visste hun at hun måtte dempe seg. Damekoret sto for mange arrangement i Hølen, blant annet et opptog hvor man kledde seg ut, gikk i opptog rundt Hølen og endte på Elverhøy til fest.

Mannskoret hadde også mange medlemmer, og en av de faste oppgavene dette koret hadde, var å synge i kirken 1. nyttårsdag. Det var en dårlig ordning, enkelte kom rett fra nyttårsfest og sang deretter.

Vi hadde korps også som spilte på 17. mai. De hadde ikke uniformer, men jeg tror de hadde hvite luer. Martin Olsen var fast stortrommeslager. Rudolf Rustad spilte horn. 17.mai ble naturlig nok feiret på idrettsplassen. Det var lærer Sanner som var primus motor etter at toget kom tilbake fra kirken. Det var sekkeløp, løp med potet på skje, det var krabbing under en stor presenning der førstemann framme fikk premie, og det var klatring i flaggstangen som var satt inn med olje? Den dagen var virkelig morsom.

Såna som rant og renner gjennom Hølen kunne brukes om sommeren også. Man kunne fiske "møkkmort" som fisken kaltes, fordi det var ingen rensning av kloakken som gikk ut i elva. Ingen spiste denne fisken, men under krigen da tyskerne hadde kommet til Hølen, var de så sultne at de fisket og tilberedte den. Nede ved den nederste brua om sommeren, med lite vann, kunne det komme saltvannsfisk svømmende helt hit. Ål fisket vi mye av, og små flyndrer gjemte seg på elvebunnen. I bekken som rant ut ved brua, Muggestadbekken, fantes det ørret. Småørreten kunne fanges med hendene hvis man var rask. Om høsten ved stor vannføring gikk storørreten opp for å gyte her. Som jentunge fikk jeg være med min pappa om kvelden å lystre ørret. Det var selvsagt ikke lovlig, men jeg husker pappa fikk tak i en rugg med mye rogn i. Da ble det mye god mat i stua.

2. verdenskrig merket vi i Hølen ikke så mye til. Ikke før tyskerne fysisk kom til oss.
Det var vel i 1944. De overtok skolen, elevene ble flyttet til Såner skole og de okkuperte mesteparten av huset til skipsreder Løkke. Fru Strømberg og Aslaug Nordby ble tvangsutskrevet til vask og rengjøring på skolen . Stallen hos Milla Holo ble okkupert til tyskernes hest, de kjørte nemlig hver dag av sted med hest og vogn til Smørbekk bru for å holde oppsyn her. Oppe ved plattforma til Hølen stasjon bygde de en slags skanse, det var til til forsvar av brua. For øvrig var de fredelige, men de hadde lite mat, og var stadig på etterspørsel etter egg eller melk. Da freden kom trodde de alle sammen at de ville bli sendt til Sibir.

Vi hadde et badeliv i Hølen. Om sommeren badet vi i Hølenselva, nedenfor båtplassene.
Der var det ikke dypt, så vi hadde med småsøsken også. Vi kunne også bade i Bommekulpa, men der var dypt, så da måtte man kunne svømme. Når vi virkelig skulle bade, gikk vi til Son. Da hadde vi med matpakke og saftflaske.

Jeg må nevne båtplassene. Det var nemlig mange som hadde båt i Hølen og omegn. De fleste hadde nok robåter, men noen hadde snekke med motor, og det var selvsagt det fineste. Elva ned til Son var slik at det var mudret opp en renne så båter med motor kunne komme fram, selv ved lavvann. Men da måtte man selvsagt kjenne til renna.

Dette er minner jeg husker fra min barndom, og det kan godt hende at jeg husker noe feil, og da vil jeg gjerne bli korrigert.